

PIENKERROSTALON JULKISIVUSANEERAUS

Maria Sipilä

Opinnäytetyö
Joulukuu 2013
Rakennustekniikka
Talorakennustekniikka

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Rakennustekniikan koulutusohjelma
Talonrakennustekniikka

SIPILÄ, MARIA:
Pienkerrostalon julkisivusaneeraus

Opinnäytetyö 39 sivua, joista liitteitä 12 sivua
Joulukuu 2013

Opinnäytetyön toimeksiantajana on toiminut As Oy Pispankatu 25 B. Opinnäytetyön tavoitteena on ollut laatia pienkerrostalon julkisivusaneeraussuunnitelma kultuurihistoriallisesti arvokkaalle alueelle Tampereen Pispalaan.

1920-luvulla rakennetussa 3-kerroksisessa asuinkerrostalossa on tällä hetkellä mineriitilevy verhous, joka on laitettu vanhan rappauksen päälle 70-luvun perusparannuskokeilun seurauksena. Julkisivusaneerauksen tarkoituksena on suunnitella rakennusteknisesti toimiva ja ympäristöön sopiva kokonaisuus Pispalan rakennustapaa noudattaen.

Koska nykyiset verhouslevyt sisältävät asbestia, on purkutyön työturvallisuuteen kiinnitetty huomiota jo suunnitteluvaiheessa. Vaikka vanhoissa rakennuksissa on usein tarkoitus tehdä palauttavaa korjaamista, niin tässä kohteessa kokonaisvaltaisesti parempi ratkaisu on verhota julkisivu puulla ja kunnostaa kellarikerroksen kivijalka rappamalla.

Yhteistyö Pirkanmaan maakuntamuseon kanssa antoi hyvät eväät saneerauksen suunnitteluun perinnerakentamistapaa noudattaen.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree programme in Construction Engineering
Building Construction

SIPILÄ, MARIA:
Small Apartment Building Facade Renovation

Bachelor's thesis 39 pages, appendices 12 pages
December 2013

The client for this thesis has been As Oy Pispankatu 25 B. The aim of the study was to create a small apartment building facade renovation plan for an apartment building located in the culture- historically valuable area of Pispala, Tampere.

Currently the 1920's three-storey apartment building has asbestos-cement board cladding. This cladding was installed on top of the original plaster covering as a result of a renovation experiment carried out in the 1970's. The purpose of the facade renovation is to reach technically sound and environment-friendly solution that complies with Pispala building style.

As the current cladding contains asbestos, demolition work safety has been addressed already at design phase. Old buildings are often restoratively repaired but in this case an overall better solution is to install timber cladding to the facade and restore the stone foundation with plaster.

Cooperation with the Pirkanmaa Provincial Museum gave an excellent basis for the renovation design that complies with traditional building construction style.

Key words: facade renovation, asbestos, construction history

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	PISPALAN RAKENNUSHISTORIA	6
3	KOHTEEN ESITTELY	11
	3.1. Rakennuksen tiedot.....	11
	3.1.1 Alue ja tontti.....	12
	3.1.2 Seinärakenne	14
4	JULKISIVUSANEERAUS	19
	4.1. Pispalan rakennustapa.....	19
	4.2. Vanhan julkisivuverhouksen purku	20
	4.3. Julkisivun suunnittelu	21
	4.3.1 Kivijalan kunnostaminen	22
	4.3.2 Julkisivun puuverhouksen toteutus	22
	4.3.3 Ulko-ovet ja katokset	23
	4.4. Keskustelut viranomaisten kanssa	21
5	POHDINTA	25
	LÄHTEET.....	26
	LIITTEET	27
	Liite 1. Pispankatu 25 B invennointi.....	27
	Liite 2. Julkisivupiirros.....	32
	Liite 3. Rakennetyyppi US 1	33
	Liite 4. Rakennetyyppi US 2	34
	Liite 5. Rakennetyyppi US 3	35
	Liite 6. Rakennetyyppi US 4	36
	Liite 7. Rakenneleikkaus DET 1	37
	Liite 8. Rakenneleikkaus DET 2	38
	Liite 9. Tyypikuva aidasta.....	39

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on pienkerrostalon julkisivusaneeraus, jonka tilaajana on As Oy Pispankatu 25 B. Tampereen Pispalan jyrkässä rinteessä sijaitseva pienkerrostalo on rakennettu vuonna 1920- luvulla kivistä sekä puusta. Julkisivu on tällähetkellä vuorattu mineriittilevyillä, jotka on asennettu vanhan rapatun julkisivun päälle 70- luvulla perusparannuskokeilun aikaan. Taloyhtiön toiveena on poistattaa vanhat asbestia sisältävät mineriittilevyt ja palauttaa julkisivu rakennusajalle tyypilliseen ulkoasuun.

Aivan aluksi tuli selvittää vanha ulkoseinärakenne ja sen kunto mineriittilevyn alta. Levyjen alta löytyi huonokuntoinen vanha rapistunut rappauspinta. Pispalan rakennustapa ohjeistaa korjaamaan etelärinteelle rakennetut talot puuverhouksella, joten suunnittelua lähdettiin toteuttamaan taloyhtiön toiveen ja Pirkanmaan maakuntamuseon siunauksen toimesta alueelle sopivalla rimalauoituksella. Kivijalan kohdalla vanha rappaus uusitaan ja sisäänkäyntien kohdalle suunniteltiin rakennettavaksi pienet puiset katokset ja kaikki ulko-ovet uusitaan. Muutama vuosi sitten valmistuneessa vesikaton saneerauksessa tehtiin myös räystäiden pidennykset, jotka suojaavat nyt hyvin uutta tulevaa julkisivulauoitusta.

Rakennus sijaitsee kulttuurihistoriallisesti 1. arvoluokan arvoalueella, mutta rakennus itsessään on arvoluokkaa 3. Julkisivuverhouksen muutos on tässä kohteessa sallittua, kunhan se sopii perustellusti ympäröivään maisemaan ja saneeraus noudattaa Pispalan rakennustapaa.

2 PISPALAN RAKENNUSHISTORIA

Lauri Viita on kuvaillut esikoisromaanissaan *Moreeni* (1950) osuvasti Tampereella kahden järven, Näsijärven ja Pyhäjärven välissä sijaitsevan jyrkkärinteisen, työläisen asuttaman moreeniharjun rakennustavoista.

Mökin sai tehdä mielensä mukaan: pitkittäin, poikittain, vinottain; hirrestä, laudasta, paperista, sahanpuruista, tiilestä, betonista; maalata vaikka raitaiseksi; jatkaa, korottaa, tehdä jirejä, pykäliä, portaita, siltoja, kaaveleita. Ja eikö muka tehty? Kyllä! Ei kysytty rakennuspiirustusta, ei työsuunnitelmaa, kustannusarviota, arkkitehtia, mestaria, teettäjää – ei muuta kuin siitä poikki ja seinään. Niin kuin linnut tietävät miten pesänsä tekevät, niin tiesivät Pispalan miehet, miten syntyi Luojan palikkaleikki korkealle moreenipenkereelle. (Viita 1950.)

Ensimmäinen varsinaisen työväen muuttoaalto Pispalaan alkoi 1890-luvulla. Alue oli kaupungin ulkopuolista maata, jossa rakentamista ja asumista eivät säädelleet rakennusjärjestys eivätkä palo- ja terveystoimintatarkistukset. Maata sai ostettua tai vuokrattua juuri niin pienen palasen kuin siihen oli kullakin varaa. Vuonna 1900 pispalalaisia oli noin 330 henkilöä. Tiheintä asutus oli maanteiden laidoilla ja pohjoisrinteellä. Viimeisinä rakennettiin jyrkimmät ja vaikeimmin rakennettavat rinteet rakentamisen nousukaudella 1920 ja 30-luvuilla. (Pispala-Tahmela loppuraportti osa 1)

KUVA1. Rinnerakentamista parhaillaan Mäkitiellä (nykyinen Mäkikatu) vuonna 1937 (Vapriikin kuva-arkisto)

Pispalassa on käytetty puuta perinteisesti pääasiallisena rakennusmateriaalina. Rakennukset tehtiin käsin, eikä suunnitelmia ollut. Aluksi runkomateriaalina käytettiin yksinomaan hirttä, mutta rankarakenne yleistyi 1920-luvun lopulla. Kivijalat rakennettiin luonnonkivistä, joiden välit on myöhemmin laudoitettu ja valettu betonista tai muurattu tiilestä. 1910-luvulta lähtien kivijalan rakenteena yleistyivät valetut betonisokkelit ja pylväät. (Pispala-Tahmela loppuraportti osa 1)

Rakennuksia on rakennettu ja laajennettu varallisuuden mukaan ja tilantarpeen kasvaessa. Samassa rakennuksessa on voitu käyttää monia eri runko- ja kivijalkamateriaaleja. Rakentamisessa käytetty betoni on ollut usein säästöbetonia. Tällöin sementtiä on ollut saatavilla niukasti ja harjualueen maaperästä saatua hiekkaa, kiviä ja soraa on käytetty runsaasti. Raudoitukseen on käytetty mitä millonkin saatavilla olevaa rautaromua. Myös puutavarassa on tingitty, ja vähävarainen rakentaja on saattanut joskus käyttää kakkosnelosen sijaan runkorakenteessa kahta yhteen naulattua lautaa. Eristemateriaaleina käytettiin tavallisesti purua ja sammalta, mutta myös saatavilla olevaa teollisuuden ylijäämää, pellavarivettä. Perinteisiä katemateriaaleja ovat olleet päre, huopa ja saumattu pelti. Vasta 1940-luvulla tiili yleistyi katemateriaalina. Jyrkät rinteet ovat luoneet rakentamiseen hyvin persoonallisia piirteitä. (Pispala-Tahmela loppuraportti osa 1)

Viidenkymmenen vuoden aikana maaseutumainen viljelys- ja metsämaisema oli muuttunut Pispalassa tiiviiksi ja omaperäisesti täyteen rakennetuksi työväen kaupunginosaksi. Alueen asukasluku oli kasvanut seitsemään tuhanteen 1930-luvun lopulla. Pispala kuului Pohjois-Pirkkalalle aina vuoteen 1937, jolloin se liitettiin osaksi vaurasta tehdaskaupunkia. Liittyminen Tampereeseen toi voimaan alueen ensimmäisen rakennuskiellon sekä liudan kaupunkialueita koskevia sääntöjä, kuten terveydenhoitolain, jonka seurauksena alueelle alettiin rakentaa viemäreitä. Pispalan asemakaavoittaminen käynnistettiin, mutta sotien vuoksi kaavoitus viivästyi ja rakennuskielto venyi 10 vuoden mittaiseksi. (Pispala-Tahmela loppuraportti osa 1)

Tornitaloja rakennettiin vain yksi, Ylä-Voiman talo (kuvassa 3) ja muita kerrostaloja rakennettiin vain muutamia Pispalan valtatie ja Tahmelankadun varteen. Tontteja yhdistettiin lopulta vain vähän ja useat tiesuunnitelmat, kuten Valtakunnantie Tahmelassa, jäivät lopulta toteutumatta. (Pispala-Tahmela loppuraportti osa 1)

KUVA 3. Ylä-Voiman talo erottuu hyvin muista matalammista rakennuksista 1950-luvulla. (Vapriikin kuva-arkisto)

Vanhan asemakaavan toteutumisen osoittautuessa hankalaksi alueelle julistettiin jälleen rakennuskielto ja aloitettiin uuden kaavan laatiminen. Kaavoitus käynnistyi arkkitehtikilpailulla 1960-luvun lopulla. Pispalasta suunniteltiin modernia tasakattoisten terassitalojen uudisrakennusalueita. Kilpailun voitti Arkkitehtitoimisto KTLV, jonka työn pohjalta laadittiin uusi asemakaavaluonnos. Asemakaava jäi kuitenkin toteuttamatta pitkälti asukkaiden vastustuksen takia, sillä vanhan rakennuskannan arvostus oli juuri heräämässä. Asemakaava suunniteltiin uudelleen kaupunginosittain jaettuna, ja siinä otettiin paremmin huomioon myös vanhat rakennukset ja kiinteistöt. Asemakaava hyväksyttiin vuonna 1978 ja sen tarkoitus oli antaa ohjeistusta peruskorjaukselle, mutta myös sallia uudisrakentaminen. (Pispala-Tahmela loppuraportti osa 1)

Perusparannuskokeilu oli 1970–80-lukujen vaihteessa valtakunnallinen ilmiö, jonka aikana asukkaat saivat valtiolta helposti lainaa talojensa korjaukseen. Kokeilun tarkoituksena oli, ettei kiivaan rakennuskauden aikana alueen sosiaalinen rakenne muuttuisi liian radikaalisesti. Perusparannuksen avulla monet vanhat rakennukset säilyivät, mutta menettivät monesti alkuperäisen ilmeensä ja identiteettinsä. Korjauksissa käytettiin

moderneja rakennusmateriaaleja ja monista pienistä asunnoista koostuvia vuokrataloja muokattiin yhden perheen omakotitaloiksi. (Pispala-Tahmela loppuraportti osa 1)

Uudisrakentamisen myötä perinteiset piirteet alueella alkoivat kadota. Vanhoja piharakennuksia purettiin, pihoja asfaltoitiin ja aidattiin, teitä levennettiin, taloja laajennettiin ja pienet liikkeenharjoittajat hävisivät alueelta. Alueelle tyypillinen yhteisöllisyys on vähentynyt yksityisyyden kasvaessa. Alueen vetovoima on kasvanut kaupungin keskustan läheisyyden ja maisema-arvon ansiosta 1980–2000-luvuilla, mikä on vaikuttanut tonttien ja talojen hintojen kovaan kasvuun. Syntyperäisiä asukkaita on yhä vähemmän ja perinteiset työläisrakennukset näyttävät vaatimattomilta uusien kookkaiden omakotija rivitalojen rinnalla. Muutokset ovat olleet kuitenkin väistämättömiä, sillä uudistuminen kuuluu olennaisesti elinvoimaisen asuinalueen kehitykseen. (Pispala-Tahmela loppuraportti osa 1).

3 KOHTEEN ESITTELY

3.1. Rakennuksen tiedot

Kuvassa 5 oleva rakennus Pispankatu 25 B sijaitsee Tampereen Ylä-Pispalassa keskellä korttelia Pispankatu 25 A:n takana jyrkän Varronkadun varrella. Talo koostuu kahdesta osasta, joista Välimäen veljekset ovat rakentaneet kolmikerroksisen vuokratalon kahdessa vaiheessa 1920–30-luvuilla ja mahdollisesti myös suunnitelleet rakennuksen itse. Ensimmäisenä valmistunut luoteispääty on rakennettu betonista ja myöhemmin valmistunut pääty on rankarakenteinen. Rakennuksen keskeltä menee rappuset talon alle, jonka varrella sijaitsee talon kellaritilat. Kiinteistössä on yhteensä 12 pientä huoneistoa, jotka ovat pinta-alaltaan 21–48 m². Lisäksi taloyhtiöllä on saunatilat kellarikerroksessa. Huoneistot lämmitetään sähköllä, mutta osassa huoneistoissa on vanhat pönttöuunit käytössä. Rakennus on ollut alunperin rapattu, mutta se vuorattiin perusparannuskokeilun aikaan vuonna 1971 vaaleilla mineriittilevyillä. Lisäksi eteläpuoleisella rinteellä on käytetty tummansinistä levyä. Ikkunat on vaihdettu 90-luvulla ruuduttomiin malleihin. Huoneistot ovat nykyään kaikki omistusasuntoja. Rakennus ei ole enää ulkoasultaan tunnistettavissa ja se muistuttaa voimakkaasti 1970-luvun kerrostaloa. (Invennointi Pispankatu 25B, Pirkanmaan maakuntamuseo, liite 1)

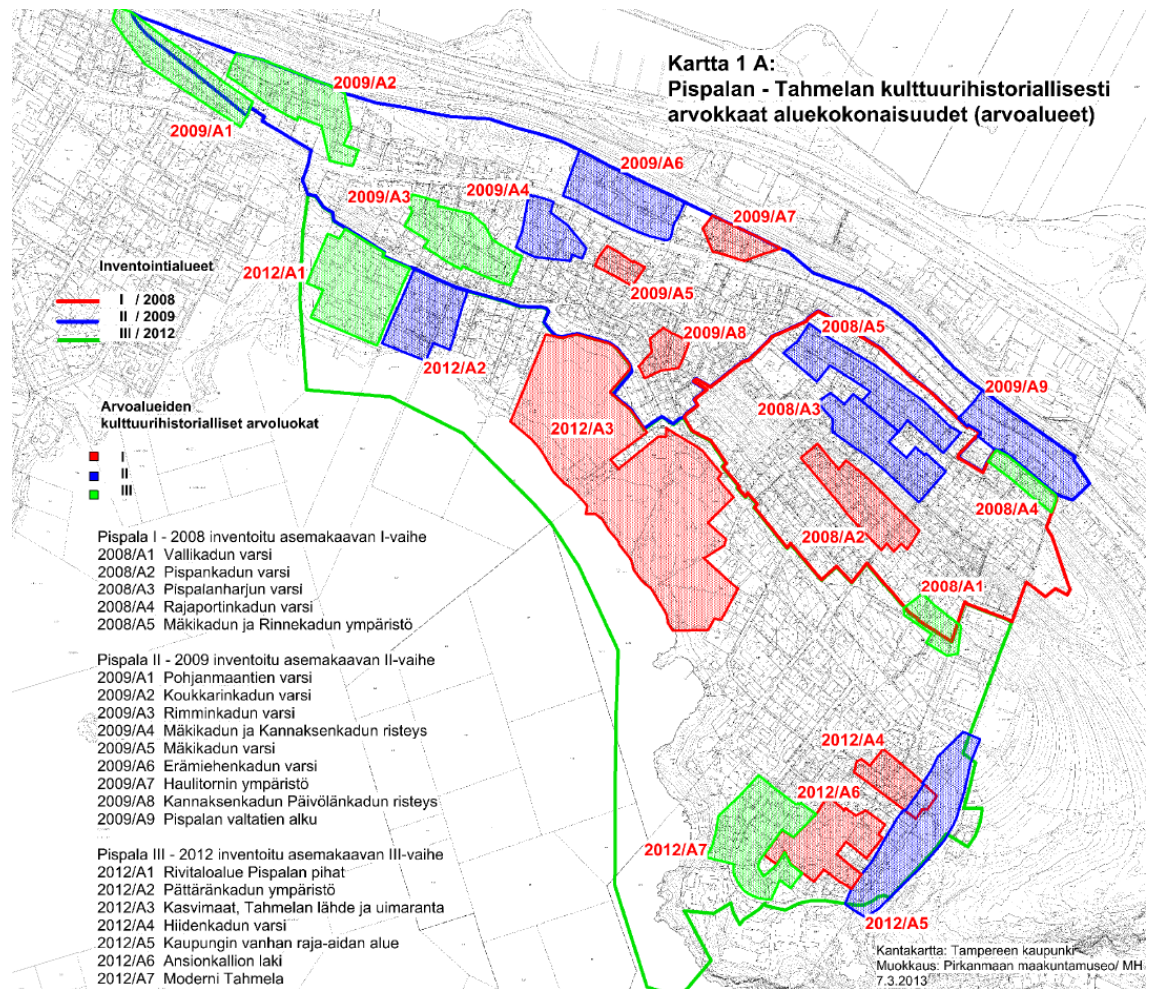

KUVA 5. Pispankatu 25 B Varronkadulta kuvattuna

3.1.1 Alue ja tontti

Rakennus on sijoitettu tontille pispalaiseen tyyliin erittäin tehokkaasti, mikä aiheuttaa ongelmia rakennusta saneerattaessa ja rakennustarvikkeita sijoittaessa. Lisäksi Rinteen kaltevuus tontilla on $\geq 1:5$. Tontin ala on 435 m² ja rakennuksen pohjan ala 410 m². Tontin toteutunut tehokkuusluku on näin ollen 0,94. Arvioitu kokonaiskerrosala on 693 m². Todellinen tehokkuusluku olisi nykyaikaisin laskentaperustein 1,60. Nykyisen kaavan sallima rakennusoikeus olisi 217,5 m² ja rakennusoikeutta olisi jäljellä -192,5 m². (Rakennusoikeustarkastelu 2008.)

Kuvassa 6 on esitetty Pispalan inventointialueet sekä kulttuurihistorialliset arvoluokat. Kiinteistö Pispankatu 25B sijaitsee vuonna 2008 inventoidulla alueella kulttuurihistoriallisesti 1. arvoluokan alueella 2008/A2. Alueen rakennukset edustavat edelleen voimakkaasti 1920–30-lukujen vuokratalo- ja pientalorakentamista ja ne ovat säilyneet pääosin hyvin. Alue on tiheästi rakennettu ja useat rakennukset ovat aivan kadun varressa. Välimäen veljekset ovat urakoineet suuren osan Pispankadun rakennuksista. Alueen rakennuksille tyypillisiä piirteitä ovat korkeat kivijalat, kaksi kerrosta kivijalan lisäksi, puuverhous sekä pienet yhden huoneen ja keittiön asunnot. Rakennusten vesikatot ovat sekä auma- että harjakattoja. Sisäänkäyntien katot ovat tyypillisesti kolmiopäätisiä. Kadunvarsi muodostaa näyttävän ja yhtenäisen rakennuskokonaisuuden. Alueella on voimakas rakennusperinteinen, liikehistoriallinen, sosiaalhistoriallinen sekä maisemallinen arvo. (Pispala-Tahmela loppuraportti osa 1).

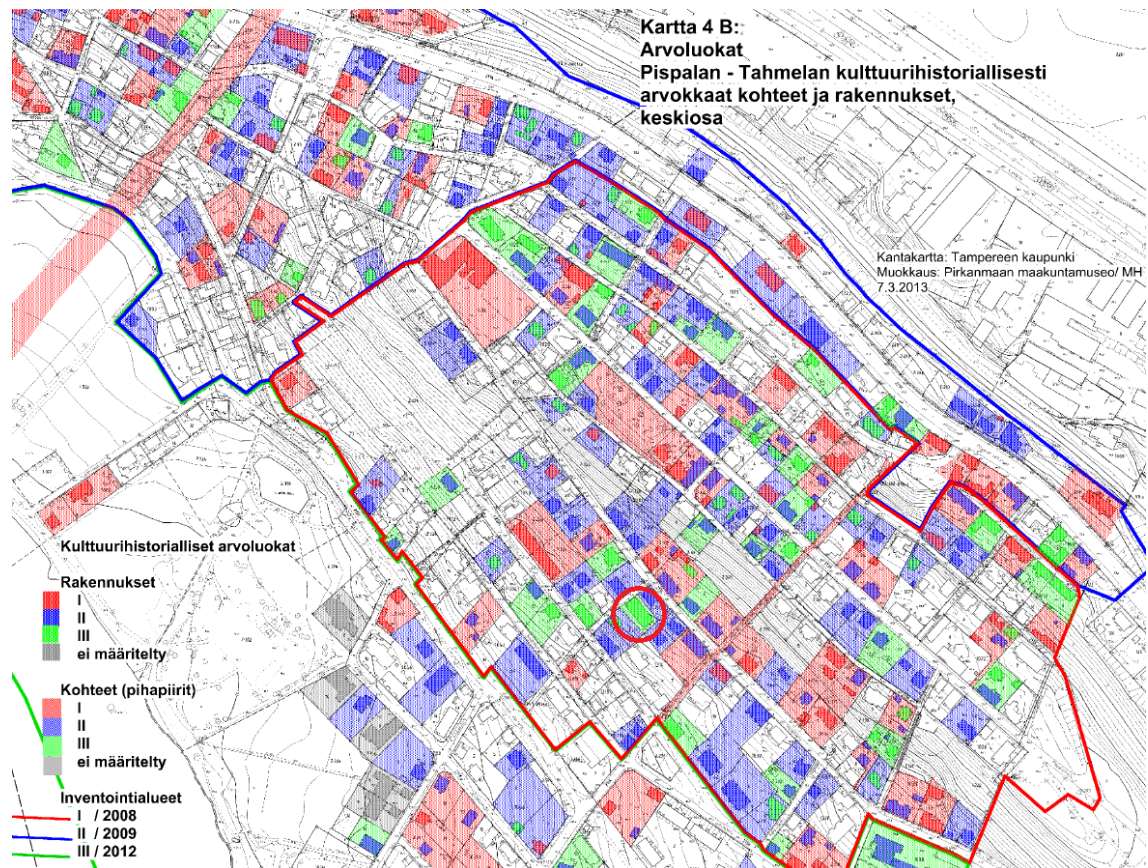

KUVA 6. Pispankatu 25 B kiinteistö sijaitsee kulttuurihistoriallisesti 1. arvoluokan arvoalueella 2008/A2 (Pispala-Tahmela loppuraportti osa 2).

Kulttuurihistoriallisen arvoluokan 1 mukaan alueen kokonaisuus tulisi säilyttää tarkasti ja rakennuksia sekä rakenteita tulisi purkaa vain erityisestä syystä. Katunäkymä- ja linja tulisi säilyttää ja pihojen pinnoitteena tulisi suosia nurmea ja hiekkaa. (Pispalan suojele- ja rakennusoikeustarkastelu 2010)

Kuvassa 7 on esitetty Pispalassa sijaitsevien rakennusten ja pihapiirien kulttuurihistoriallisen arvoluokat. Kuvaan on lisätty ympyrä Pispankatu 25B kohdalle. Tarkasteltavan rakennuksen ja pihapiirin arvoluokka on kolme.

KUVA 7. Inventointialueen 1 rakennusten ja pihapiirien arvoluokat (Pispala-Tahmela loppuraportti osa 2) .

Rakennuksen arvoluokan 3 alueella oleva rakennus tulisi pyrkiä säilyttämään. Rakennuksen saa kuitenkin purkaa vain erityisen pakottavasta syystä, eikä siihen lasketa ylläpidon laiminlyöntiä. Muutokset ja laajennukset ovat mahdollisia, mutta ne tulee tehdä rakennusta kunnioittaen, rakennuksen olemassa olevaa mittakaavaa ja rakennustapaa noudattaen. Pihapiirin arvoluokan 3 alueella rakennukset ja rakenteet tulisi pyrkiä säilyttämään, mutta uudisrakentaminen tai laajentaminen on mahdollista perinteistä rakennustapaa ja mittakaavaa noudattaen. (Pispalan suojele- ja rakennusoikeustarkastelu 2010).

3.1.2 Seinärakenne

Rakennus on kokonaan vuorattu 600 mm leveillä ja enintään 2 800 mm korkeilla asbestia sisältävillä mineriittilevyillä kellarikerroksesta vesikattoon. Maanrajassa kiertää talon ympäri vaihtelevasti maanpinnan koron mukaan 200–500 mm korkuinen sokkelilevy, joka on pinnaltaan vaaleaa murskattua luonnonkiveä. Rakennuksen seinärakenne tutkit-

tiin kolmesta eri kohdasta. Tutkimus todisti, että vanha seinärakenne on ollut rapattu. Harvalaudoitus on tehty suoraan rappauksen päälle, eikä pintaan asennettua lisälämmöneristystä löytynyt tutkittavista kohdista. Rakennuksen itäpuoli on rungoltaan rankarakenteinen kivijalasta ylöspäin, ja länsiosan runkorakenteena on käytetty betonia. Betoni on rakennusajalle tyypillistä säästöbetonia, jonka sekaan on laitettu kiviä ja ylimääräistä rakennustavaraa korvaamaan sementin menekkiä. Kuvassa 8 on leikkaus kantavasta väliseinästä rakennuksen luoteisosassa. Betonin sekaan on laitettu erilaista puutavaraa täytteeksi. Asukas on maalannut betoniseinän ja puutavaran valkoiseksi.

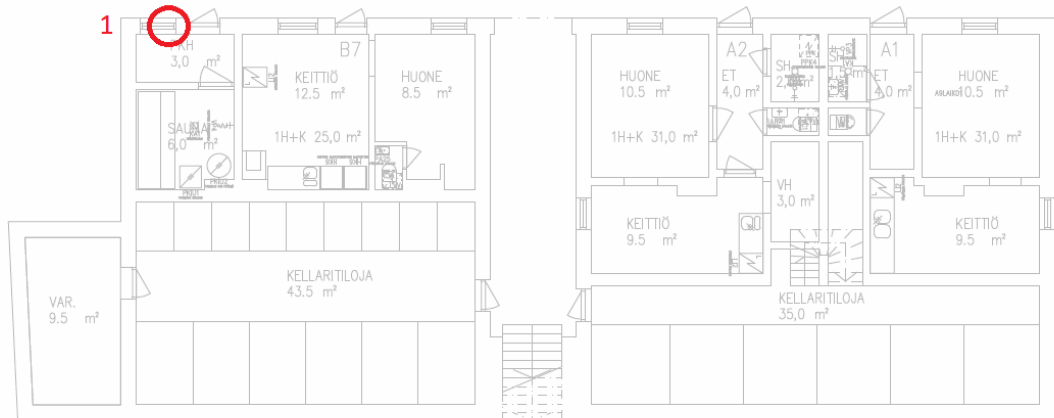

KUVA 8. Vanhassa kantavassa väliseinässä on käytetty ”säästöbetonia”

Ulkoseinän paksuus vaihtelee eri puolilla rakennusta. Kivijalassa seinärakenteen paksuudeksi mitattiin ensimmäisessä tutkimuspisteessä 400 mm. Ensimmäisen ja toisen kerroksen betonirunkoisessa osassa seinän syvyydeksi ikkuna-aukkojen kohdalta mitattiin 600 mm etelä- ja länsisivuilta ja 400 mm pohjoissivulta. Vastaavasti puurunkoisien rakenneosien seinäpaksuudeksi ikkuna-aukkojen kohdalta saatiin etelä- ja pohjoissivulta 300 mm. Rakennuksen itäseinällä ei ole ikkunoita, joten seinärakenteen paksuutta ei voitu tarkistaa tältä osin. Rakennusta on todennäköisesti lisälämmöneristetty sisäpuolelta, sillä tutkimuspisteessä oli kaikissa runkorakenne suoraan levytyksen alla. Ikkunat on sijoitettu kaikissa kohdissa nykyisen seinärakenteen keskelle.

Tutkimuspiste 1 (kuvat 8,9 ja 10) sijaitsee rakennuksen puurakenteisen osan kivijalassa saunan edustalla. Mineriittilevyn alta paljastui vanha huonokuntoinen pintarappaus. Rappauksen paksuus on noin 20 mm ja sen alla on betoniseinä. Seinän väri kivijalassa

on ennen julkisivun levytystä ollut siniharmaa. Rappauksen päälle on naulattu koolaus julkisivulevyjen jakovälin mukaan ja koolauksen päälle on laitettu bitumihuopakaistale levyjen saumakohtaan (ks. kuva 10 oikea reuna). Levyt on kiinnitetty koolaukseen nauiloilla tai niiteillä. Ikkunan kohdalta mitattuna seinärakenne on paksuudeltaan noin 400mm.

KUVA 8. Ensimmäinen tutkimuspiste kellarikerroksessa (Pohjakuva Pispankatu 25 B kellarikerros 2010)

KUVA 9. Tutkimuspiste 1.

KUVA 10. Tutkimuspiste 1.

Tutkimuspisteessä 2 (Kuvat 11,12 ja 13) tutkittiin 1. kerroksen seinärakennetta sokkelilevyn alta. Tutkimuspiste sijaitsee rakennuksen puurakenteisen osan pohjoisnurkassa. Sokkelilevyn alta paljastui huonokuntoista sileäpintaista sementtitasoitetta noin 10 mm:n paksuudelta. Sementtitasoitteen alla oli vanha ohut rappauskerros, jota koputellessa kuului ontto ääni. Rappauksen alla on luultavasti eristekerros ja rankarakenne. Rappauskerros on väriltään oranssinkeltainen. Sementtitasoitteen päällä on lautakoolaus, joka on kiinnitetty ruuveilla seinään. Sokkelilevy on kiinnitetty lautakoolaukseen nauiloilla ja ruuveilla vaihtelevasti.

KUVA 11. Tutkimuspisteet 2 ja 3. (Pohjakuva Pispankatu 25 B 1. kerros 2010)

KUVA 12. Tutkimuspiste 2

KUVA 13. Tutkimuspiste 2

Tutkimuspisteessä 3 (kuvat 11,14 ja 15) tutkittiin 1. kerroksen seinärakennetta rakennuksen betonirunkoisen osan pohjoisnurkasta. Mineriittilevyn alta paljastui vanha betonirappaus, jonka päälle oli tehty ristikoolaus. Koolauksen päälle on laitettu bitumi- huopakaista mineriittilevyjen saumakohtaan. Pintarappaus oli tältä kohdalta paksuudeltaan noin 15 mm ja sen alta pilkkotti kantava betoniseinä (kuva 15). Rakennusta ei ole tältäkään osin lisälämmöneristetty ulkopuolelta. Vanha rappaus on erittäin huonokuntoinen, mutta siitä erottaa kuitenkin oranssinkeltaisen sävyn, jota esiintyi myös tutkimuspisteessä 2.

Kuva 14. Tutkimuspiste 3

Kuva 15. Tutkimuspiste 3

Kuvassa 16 on kuvattu Pispalan etelärinteiden taloja 1930-luvulla. Kuva on rajattu Pispankatu 25 kohdalta. Mustavalkoiseen kuvaan on väritetty joidenkin rakennusten ulkoseiniä ja kattoja. Kuvassa kohteen ulkoseinä on väritetty oranssiksi. Kuvan väriytyksen ajankohtaa eikä tekijää tiedä. Tutkimustulosten perusteella voidaan kuitenkin arvioida, että edellisen pintarappauksen väri on ollut oranssinkeltainen. Seinärappauksen väri on kuitenkin saattanut vaihtua moneen kertaan vuosikymmenten saatossa.

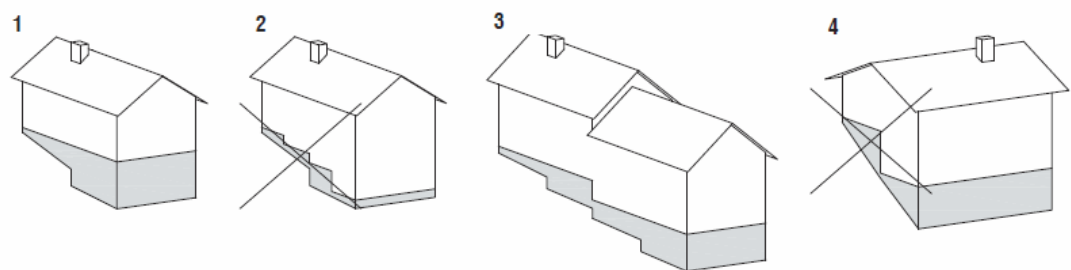

Kuva 16. Pispankatu 25 B 1930-luvulla. Kuva rajattu (Vapriikin kuva-arkisto).

4 JULKISIVUSANEERAUS

4.1. Pispalan rakennustapa

Pispalassa rakennusten julkisivujen tulee olla yksinkertaisia ja niiden korjaukset on toteutettava perinteistä rakennustapaa säilyttäen. Levyvuoraukset suositellaan korvattavaksi puulla ennen 1960-lukua valmistuneissa rakennuksissa. Julkisivun seinämateriaaliksi Pispalaan sopii maanläheiseksi peittomaalattu puu ja kivijalkarakenteeseen sekä sokkeliin puhtaakisivalettu tai maalattu betoni. Julkisivujen värytyksessä suositellaan käytettävän voimakkaita ja värikylläisiä sävyjä. Valkoista pääväriä tulee välttää rakennuksissa. Pispalalle ominaista on rakennusten värien kirjo, joten naapuritalot tulisi mielellään olla erisävyisiä. Korjauskohteissa tulee pyrkiä käyttämään rakennuskauden aikaista maalityyppiä ja väriä. Listojen, karmien, vuorilautojen ja ovien väritys tulee erota julkisivun pääväristä. Julkisivulaudoitus voidaan katkaista ainoastaan rakenteellisista syistä. Julkisivussa tulee suosia pontattuja puupaneeleita ja rimavuorausta. Katkojen kohdalla käytettävät listat tulee maalata saman väriseksi seinän kanssa. Julkisivujen yleisilme tulee olla selkeä eikä liiallinen koristeellisuus kuulu Pispalaan. Sokkelin korkeus tulisi olla yhtenäinen eikä sitä suositella porrastettavan rinteeseen mukaan (kuva 17). Periaatteena on, että materiaalien vaakasuuntainen rajaviiva jatkuu rakennusosassa samassa korkeudessa. (Pispalan rakentamistapaohje 2009).

KUVA 17. Sokkelin porrastus rinteessä (Pispalan rakentamistapaohje).

Pispalassa rakennusten ikkunat ja ovet tulee olla yksinkertaisia ja tarkoituksenmukaisia eikä liiaksi koristeltuja. Ikkunat ja ovet tulee valmistaa puusta ja lasien jaotus toteutetaan aidoilla jakopuitteilla, ei ikkunalasin pintaan asennettavilla irtoristikoidilla. Ikkunalasin tulee olla mahdollisimman lähellä julkisivupintaa, jottei julkisivu näyttäisi turvonneelta. Uusittaessa julkisivuverhous ja lisälämmöneristettäessä rakennusta, tulee ikku-

na siirtää mahdollisimman lähelle ulkoseinäpintaa. Sisäänkäyntien yhteyteen voidaan rakentaa pieniä, talon tyyliin sopivia katoksia. (Pispalan rakentamistapaohje 2009).

4.2. Vanhan julkisivuverhouksen purku

Julkisivu on kauttaaltaan levytetty asbestisementtilevyillä. Ennen levyjen poistamista irroitetaan syöksytorvet, palotikkaat ja ikkunapellit. Verhouslevyt voidaan irroittaa ehjinä ilman ilmastollista eristämistä. Irroitustyössä käytetään hengityssuojaimia, joissa on P3-luokan suodatin sekä suojahaalareita ja -käsineitä. Ennen irrotusta verhouslevyt ja ympäristö puhdistetaan HEPA suodattimella varustetulla pölynimurilla. Asbestin pölyävyttä voidaan vähentää kostuttamalla levyt vesisumulla, johon on lisätty pintajännitystä alentavaa pölynsidonta- tai kostutusainetta. Verhouslevyjen kiinnitysruuvit ja nauhat irrotetaan vasaralla tai ruuvivääntimellä siten, että asbestituotteet pysyvät ehjinä. Irroituksen yhteydessä käytetään korkeapaineista kohdepoistoa, jolla estetään irtoavan asbestipölyn leviäminen ympäristöön. Työympäristö puhdistetaan imuroimalla purkutyön jälkeen. Asbestisementtilevyt pakataan jätessäkkeihin, jotka laitetaan jätelavalle. Jätessäkit suljetaan huolellisesti ja merkitään teksteillä ”Asbestijätteitä. Pölyn hengittäminen vaarallista.” Jätelava peitetään kuljetuksen ajaksi suojapeitteellä. Asbestituotteita kaatopaikalle vietäessä kaatopaikalle ilmoitetaan asbestipitoinen jäte ja sen määrä, jonka perusteella määritellään jätteen sijoituspaikka kaatopaikalla. (Ratu 82-0347 Asbestia sisältävien rakenteiden purku.)

Asbestisementtilevyjen poiston jälkeen koolauksesta poistetaan bitumihuopakaistaleet sekä tarkistetaan koolausten ja alla olevan seinärakenteen kunto. Tarvittaessa korjataan vanhoja koolauksia ja tehdään seiniin paikkauksia mikäli tarvetta ilmenee. Kivijalan osuudelta poistetaan vanhat koolaukset ja huonokuntoinen vanha rappaus hiekkapuhaltamalla, jotta seinästä saadaan puhdas ja luja alusta uudelle pintakäsittelylle. Vanha rappaus osoittautui tutkimuspisteessä 1 (kuvat 9 ja 10) niin huonokuntoiseksi, että sen huolellinen poistaminen kokonaan kivijalasta on uuden laastipinnan tartunnan kannalta tärkeää.

4.3. Julkisivun suunnittelu

Julkisivusaneerauksen lähtökohtana on poistaa 1970-luvun perusparannuskokeilussa asennetut mineriittilevyt ja palauttaa rakennuksen ulkoasu takaisin 1920-luvulle sopivaan rakennustyyliin vanhaa kunnioittaen ja Pispalan rakennustapaohjetta noudattaen. Liitteessä 2 on esitetty luonnos rakennuksen tulevasta ulkoasusta. Ensimmäinen ja toinen kerros vuorataan rimalaudoituksella vesikatolle asti. Vanha kivijalka kunnostetaan kellarikerroksen ja ensimmäisen kerroksen sokkelin kohdalta. Ulko-ovet uusitaan ja sisäänkäyntien yläpuolelle rakennetaan pienet katokset.

1930-luvulla otetussa ilmakuvassa (kuva 18) näkyy rakennuksen alkuperäinen ulkoasu. Kuvan vasemmanpuoleinen pääty on vesikattoon asti betonirunkoinen. Katemateriaalina on tällöin käytetty pärettä. Myöhemmin rakennettu oikeanpuoleinen pääty on kivijalasta ylöspäin puurunkoinen. Materiaalin vaihtuminen näkyy kuvasta selvästi sävyeronna. Kivijalka on ollut tällöin väriltään mahdollisesti tummempi muun verhouksen kanssa. Uudemmassa siivessä katemateriaalina on käytetty peltiä. Rakennusten välissä kulkee tiilestä muurattu harjalle asti ulottuva paloseinä. Vanhat valokuvat todistavat, että rakennuksessa on säilynyt ikkunoiden ja ovien aukoitukset alkuperäisillä paikoillaan.

KUVA 18. Pispankatu 25 B 1930-luvulla. (Vapriikin kuva-arkisto).

4.3.1. Kivijalan kunnostaminen

Hiekkapuhalluksen jälkeen betoniseinässä olevat kolot, isoimmat epätasaisuudet (yli 15mm) ja halkeamat paikataan S40 sementtilaastilla laastivalmistajan ohjeen mukaan. Sementtilaastin kuivuttua seinä tasoitetaan oikaisulaastilla käsin tai ruiskulla (esim. weber.vetonit 137) valmistajan ohjeen mukaan. Maata tulisi poistaa sokkelin viereltä n. 5cm, jotta valmiin pinnan rajapinta ei jää näkyviin maanpinnalle. Oikaisulaastin päälle slammataan eli harjataan laastikammalla vielä silikonihartsipohjainen sokkelipinnoite esim. weber.vetonit SokkeliPinnoite, sävy vaaleanharmaa Y004 julkisivun ARK suunnitelman mukaisesti. Kivijalan ovi- ja ikkunapieliin ei tule pielilautoja, vaan aukkojen kulmat rapataan siisteiksi rappausohjeen mukaan. (Weber 2013).

4.3.2. Julkisivun puuverhouksen toteutus

Betonisokkelin ja puujulkisivun rajapinta määräytyy yläpihan maanpinnan mukaan. Asfaltin yläpinnasta puuverhouksen alapintaan tulisi jäädä vähintään 300mm sokkelinostoa. Puuverhouksen alapintaan tulee muotoon sahattu puu 125x50, joka kiertää kauttaaltaan rakennuksen samassa linjassa. Leikkaus sokkelin ja puuverhouksen liitoksesta on esitetty liitteessä 7.

Vaakakoolaus 32x100 kiinnitetään vanhaan pysty/vaakakoolaukseen 600mm jaolla. Vaakakoolauksen kiinnityksessä käytetään koolausruuveja, jotta seinälinja saadaan säädettyä suoraksi. Suoristetun koolauksen päälle asennetaan hienosahatut 120x20 laudat pystyyn. Lautojen väliin jätetään 20mm rako, joden päälle hienosahatut rimat 20x45 asennetaan. Rimat naulataan kiinni vaakakoolaukseen. Rimalaudoitus jatkuu aina vesikatolle asti. Hienosahatut nurkkalaudat ovat kooltaan 20x145mm ja ovien sekä ikkunoiden pielilaudat ovat kokoa 20x95mm. Kaikki julkisivuverhouslaudat tilataan työmaalle valmiiksi teollisesti pohjamaalattuina. Tällöin ei Uulan Pellavaöljy maalausohjeen mukaan tarvitse sivellä homeenpoistoainetta tai muuta pohjamaalia seinäpinnalle ennen varsinaista maalausta (Tuoteseloste, Uula 2013). Rimalaudoitus maalataan Uulan Pellavaöljymaalilla työmaalla ARK julkisivupiirroksen (liite 2) merkityn sävyn mukaan. Maalaus suoritetaan valmistajan ohjeen mukaan. Nurkka- ja pielilaudat maalataan myös Uula Pellavaöljymaalilla.

4.3.3. Ulko-ovet ja katokset

Julkisivusaneerauksen yhteydessä rakennukseen vaihdetaan uudet ulko-ovet ja tehdään sisäänkäytien kohdalle pienet katokset. Ulko-ovien suunnittelussa on hyödynnetty vanhaa valokuvaa rakennuksesta 1950-luvulta (kuva 19), josta voi erottaa alkuperäisten ulko-ovien ruutuikkunat. Ulko-ovet tehdään mittatilaustyönä puusta ARK suunnitelman mukaisesti. Ovi-urakoitsijan tulee tarkistaa mitat paikan päällä, sillä vanhassa talossa heittoa saattaa olla huomattavastikin. Myös nykyiset ulko-ovet on valmistettu puusta ja ne ovat olleet talossa vuodesta 1968. Ulko-ovien sävy kerrottu ARK julkisivupiiroksessa liitteessä 2.

KUVA 19. Pispankatu 25 B 1950-luvulla. (Vapriikin kuva-arkisto).

Katokset tehdään puusta ja niistä on esitetty detalji liitteessä 8. Katteena käytetään samaa, kuin vesikatossakin (Peltikate Ruukki Classic RR11 sävy: havunvihreä). Peltikatteeseen tehdään min. 300mm nosto seinustalle, jottei vesi pääse seinärakenteeseen. Katoksiin tehdään valaistus erillisen suunnitelman mukaan.

Rakennuksen länsipäätyyn rinteeseen rakennetaan uusi puuaita vanhan betonisen tukimuurin päälle liitteen 9 mukaan ARK julkisivuun merkitsemään paikkaan (liite 2).

4.4. Keskustelut viranomaisten kanssa

Vanhojen rakenne- ja arkkitehtikuvien puuttuminen johti siihen, että piti turvautua vanhoihin valokuviiin alkuperäistä arkkitehtuuria selvittäessä. Tästä kiittäminen Vapriikin kuva-arkiston runsaalle tarjonnalle ja arkistotyöntekijä Antti Liuttuselle. Valokuvista selvisi, että ikkuna- ja ovijaot olivat pysyneet ennallaan ajan saatossa. Lisäksi sain selville vanhojen ikkunoiden ja ovien tyylin, jonka pohjalta uusia ulko-ovia lähdin suunnittelemaan. Myös eroavaisuudet eri runkomateriaalien välillä erottui vanhoista valokuvista katon ja kivijalan kohdalta.

Yhteistyötä tein myös Pirkanmaan maakuntamuseon tutkija Hannele Kuitusen kanssa. Kuituselta ja perinnerakennusmestari Tapani Koiraselta sain sähköpostitse (2013) vinkkejä julkisivun verhoiluun ja maalin valintaan liittyen. Kuitunen oli tyytyväinen suunnitelmiin, vaikkei saneeraus olekkaan varsinaisesti palauttavaa korjaamista. Hänen mukaansa suunnitelmat noudattavat enemmänkin ympäristöön sopivaa rakennustapaa.

Olin myös yhteydessä Tampereen rakennusvalvonnan läntisen alueen lupa-arkkitehtiin Titta Tammiseen sähköpostilla (2013). Hänen mukaansa hankkeeseen ei tarvita rakennuslupaa, vaan riittää että hankkeelle haetaan toimenpidelupa.

5 POHDINTA

Rakennus ei ole enää ulkoasultaan tunnistettavissa, mutta julkisivusaneerauksen suunnittelun tarkoituksena oli palauttaa ulkonäkö enemmän rakennusajalle tyypilliseen ulkoasuun ja Pispalan maisema-arkkitehtuuriin sopivaksi. Vaikka alkuperäinen julkisivumateriaali on ollut rappaus, niin vuoraus puuverhouksella on mielestäni rakennusteknisesti parempi vaihtoehto. Ongelmia olisi voinut syntyä runkomateriaalien eroista, sillä rappauksen väritys saattaa muuttua oleellisestikin erilaisilla alustoilla. Lisäksi pidän puuverhousta tässä tapauksessa kosteusteknisesti parempana vaihtoehtona, koska rakenne pääsee tuulettumaan verhouksen alta. Vaikkei tässä tapauksessa palauteta rakennuksen ulkoasua varsinaisesti entiselleen, niin uusi ulkoasu istuu Pispalan miljööseen perustellusti paremmin kuin nykyinen mineriittilevy.

Julkisivun suunnitteluprojekti oli erittäin mielenkiintoinen alueen monimuotoisen rakennushistorian ja arkkitehtuurin ansiosta. Julkisivua suunniteltaessa piti muistaa, että rakennus on rakennettu aikoinaan vähäosaisten vuokrataloksi, joten ylikorjaamista tuli välttää. Julkisivussa ei saa olla liiallista 1920-luvun klassismin puutalojen koristeellisuutta vaan vaatimatonta työläistalojen yksinkertaisuutta ja karuutta, joita haettiin esim. yksinkertaisilla katoksilla.

LÄHTEET

Viita, L. 1950. Moreeni. 1. painos. WSOY

Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen OY. 2009. Pispalan rakennustavat. Pispalan ja Tahmelan väliaikainen rakentamistapaohje. Tampereen kaupunki. Luettu 15.03.2013
<http://www.tampere.fi/material/attachments/p/5hzYpUSw1/pispalanrakentamistapaohje220609.pdf>

Ratu 82-0347 Asbestia sisältävien rakenteiden purku. Menetelmät.2009. Ratu-kortisto. Rakennustieto Oy.

Weber. 2013. Tuotteet rapattaviin julkisivuihin. Luettu 12.11.2013
<http://www.e-weber.fi/rapatut-julkisivut/weber-tuotteet/tuotteet>

Uula. 2013. Pellavaöljymaali. Tuoteseloste. Luettu 18.11.2013
<http://www.uula.fi/fi/maalit/ulkomaalit/52-pellavaoljymaali>

Rakentamistapaohje. Pispalan puusäleaidat. Tampereen kaupunki. Luettu 21.11.2013
<http://www.tampere.fi/tiedostot/4Xe4ifQw9/tyyppi3.pdf>

Pirkanmaan maakuntamuseo. Miia Hinnerichsen. 2013. Pispala-Tahmela loppuraportti. Luettu 13.05.2013
www.tampere.fi/material_attachments_p_6FHLcvABw_pispalaloppuraportti1

Tampereen kaupunki. Suunnittelupalvelut. 2010. Pispalan suojelu- ja rakennusoikeustarkastelu.

Tampereen kaupunki. Laatija Ramboll. 2008. Pispalan rakennusoikeustarkastelu. Luettu 26.04.2013
http://www.tampere.fi/ytoteto/aka/nahtavillaolevat/8257/selvitykset/8257_rakennusoikeustarkastelu_2008.pdf

LIITTEET

Liite 1. Pispankatu 25 B invennointi

Liite 2. Julkisivupiirros

Liite 3. Rakennetyyppi US 1

Liite 4. Rakennetyyppi US 2

Liite 5. Rakennetyyppi US 3

Liite 6. Rakennetyyppi US 4

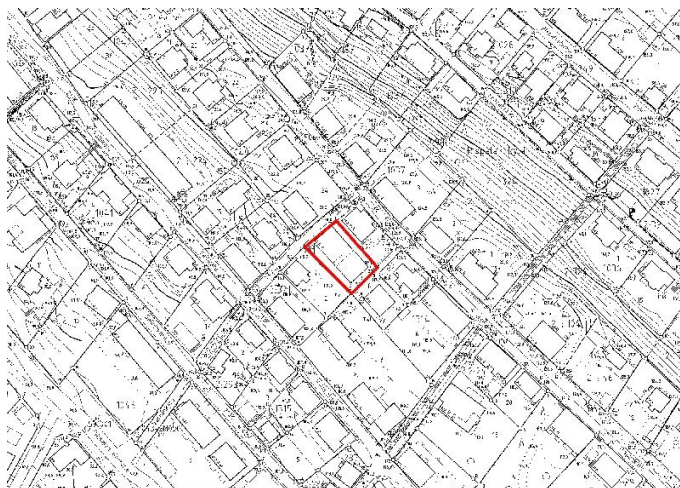
Liite 7. Rakenneleikkaus DET 1

Liite 8. Rakenneleikkaus DET 2

Liite 9. Tyypikuva aidasta

*Pispankatu 25 B pohjoisesta
Miia Hinnerichsen 24.4.2008*

Kohde Pispankatu 25 B kartalla

Nimi	Pispankatu 25 B
Inventointinumero	2008/0075
Kunta	Tampere
Kaupunginosa	Ylä-Pispala
Kiinteistötunnus	837-213-1314-0003
Osoite	Pispankatu 25 B
Kohdetyyppi	asuinkiinteistö
Nykyinen tilatyyppi	tontti
Rakennusten lukumäärä	1
Inventointipäivämäärä	23.04.2008

Kuvaus

Kohde sijaitsee Varronkadun varressa, toisen Pispankadun kiinteistön takana, korttelin keskellä, Pispankadulta etelään laskevassa rinteessä. Tontilla sijaitsee 1920-luvulla rakennettu, myöhemmin laajennettu kaksiosainen vuokrakerrostalo.

Kiinteistöllä on kaksoisosoite Pispankatu 25 B/ Varronkatu .

Historia

Kohde sijaitsee Pispankatu 25 A:n takana, keskellä korttelia. Asuinrakennus on Välimäen veljesten rakentamia taloja. Välimäet ovat rakentaneet ja mahdollisesti myös itse suunnitelleet rakennuksen. Talo on rakennettu kahdessa vaiheessa 1920-30-luvuilla, ensin on rakennettu luoteispääty. Rakennuksen runko on osittain betoninen ja osittain rankorakenteinen. Rakennus koostuu ikään kuin kahdesta osasta, joiden välillä on palomuuuri ja kellaritilat kahteen osaan jakava "konki". Rakennuksessa on yhteensä 13 huoneen ja keittiön sekä hellahuoneen asuntoa. Rakennus on peruskorjattu voimakkaasti vuonna 1971, jonka vuoksi se muistuttaa 1970-luvun kerrostaloa.

Ympäristö ja pihapiiri

Rakennuksen lähiympäristö koostuu rakennuksen kanssa samanaikaisesti 1920-luvun lopulla rakennetuista vuokrakerrostaloista sekä omakotitaloista. Rinne laskee jyrkästi etelään päin.

Tontille asuinrakennuksen ympärille jää vain vähän piha-aluetta. Etupiha on osin asfaltoitu, osin valettu betonista. takapiha on hiekka- ja nurmipintainen ja siellä on muutamia kukkaistutuksia.

Aiemmat tutkimukset

Kohteesta on laadittu rakennusinventointi 22.7.2002/PMM/Anu Eerikäinen.

2002 inventoinnin kohdenumero 282.

TTKK:n 1970-luvun inventointi, lomakkeen täyttäjät Esko Valkama.

Kirjalliset lähteet

Ilmakuva-aineisto, Tampere 1946, 1956, 1966. Tampereen kaupunki ja Maanmittauslaitos.

Pohjois-Pirkkala, Pispala, tonttikartta 1930, P.A. Ahomaa (Ahonius); Tampereen kaupunki, Kaupunkimittaus, arkisto.

Valokuvat

Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto, CD-levy: Pispalan - Tahmelan rakennusinventointi I 2008.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo	rakennusperinteinen
Historiallinen arvo	sosiaalihistoria
Ympäristöarvo	maisemallisesti keskeinen sijainti
Arvojen perustelu	<p>Pihan kahdessa vaiheessa 1920-30-luvuilla rakennettu kookas osin puu- ja osin betonirunkoinen asuinrakennus on rakennustyyppiltään pienkerrostalo. Voimakkaasti peruskorjatussa rakennuksessa on säilynyt rakennusajalle tyypillinen selkeä suorakaide runkomuoto, satulakatto sekä ullakon 9-ruutuiset ikkunat.</p> <p>Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, pieniä asuntoja vuokratalotyyppisessä puutalossa, on säilynyt.</p> <p>Varronkadun varressa sijaitsevalla kookkaalla asuinrakennuksella on kohtalainen merkitys katunäkymässä ja laajemminkin harjun etelärinteen maisemassa.</p> <p>Arvoalue</p> <p>Kohde sijaitsee Pispankadun varren arvoalueella (2008/A2).</p>
Arvoluokka	3
Toimenpidesuosituks	<p>Rakennukset ja rakenteet tulisi pyrkiä säilyttämään. Uudisrakentaminen tai laajentaminen perinteistä rakennustapaa ja mittakaavaa noudattaen on mahdollista.</p> <p>Tarkennus 2012:</p> <p>Pihapiirin ja rakennusten arvojen säilymisen kannalta tärkeää on:</p> <p>Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen.</p> <p>Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa (useat sisäänkäynnit).</p> <p>Rinnerakentamisesta johtuvan asuinrakennuksen korkean asutun kivijalan säilyminen.</p> <p>Asuinrakennuksen aseman säilyminen katu- ja kaukomaisemissa.</p> <p>Lisäksi: Asuinrakennuksen rakentamisajankohdalle tyypillisten julkisivumateriaalien palauttaminen on suositeltavaa.</p>

Rakennukset

Rakennetun ympäristön kohteeseen liittyvät rakennukset on listattu seuraavalta sivulta alkaen

*Pispankatu 25 B lounaasta
Miia Hinnerichsen 24.04.2008 00:00:00*

Nimi	Pispankatu 25 B
Rakennustyyppi	asuinrakennus - kerrostalo
Rakennusnumero	001
Kiinteistötunnus	837-213-1314-0003
Osoite	Pispankatu 25 B
Nykyinen käyttö	asuintoiminnot
Alkuperäinen käyttö	asuintoiminnot
Rakentamisajan tarkkuus	vuosikymmen
Rakentamisajan luku	1920
Rakentamisajan selite	1920-luku, laajennus 1930-luvulla(?)
Korjausvuodet	1960-70-luku, 2000-luku
Suunnittelija	Välimäki?
Rungon muoto	suorakaide
Kerros-luku	(1)+2+(1)
Perustus	betoni - valettu
Runko	betoni rankorakenne
Vuoraus	mineriitti
Katemateriaali	pelti -saumattu
Katon muoto	satula

Kuvaus ja historia

Rakennus sijaitsee Pispankatu 25 A:n takana, keskellä korttelia. Rakennus on Välimäen veljesten rakentamia taloja. Välimäet ovat rakentaneet ja mahdollisesti myös itse suunnitelleet rakennuksen. Talo on rakennettu kahdessa osassa, luoteispääty 1920-luvulla ja kaakkoispääty mahdollisesti 1930-luvulla. Runko on osittain betoni- ja osittain rankorakenteinen. Rakennus koostuu kahdesta osasta, joiden keskeltä menee portaat rakennuksen kellaritiloihin ja rakennuksen ali "tunnelista" toiselle puolelle. Rakennusosien välissä on palomuuuri.

Rakennuksen pohjoissivulle on rakennettu pulpettikattoinen koko pitkän seinän pituinen kuistilaajennus. Rakennus on lämpöeristetty paksusti ja vuorattu mineriitteillä vuonna 1971. Eteläpuoleinen seinä on vuorattu osittain valkoisilla ja osittain vaalean sinisillä levyillä, mikä antaa vaikutelman 1970-luvulle tyypillisen vaakaraidoitettujen kerrostalon seinästä. Rakennus on ollut alun perin rapattu. Rakennuksen ikkunat ovat tuuletusikkunalliset, uudehkot ja alumiinirunkoiset. Rakennuksessa on yhteensä 13 huoneen ja keittiön sekä hellahuoneen asuntoa. Laajennusosasta menee seitsemän ovea ensimmäisen ja toisen kerroksen asuntoihin ja kivijalan asuntoihin neljä ovea rakennuksen eteläsivulta. Julkisivujen muutoksista johtuen rakennuksen alkuperäinen ilme on pääosin kadonnut.

Kulttuurihistorialliset arvot

Rakennushistoriallinen arvo rakennusperinteinen

Historiallinen arvo

Ympäristöarvo

Arvojen perustelu

Arvoluokka

sosiaalihistoria

maisemallisesti keskeinen sijainti

Ks. kohteen arvojen perustelu.

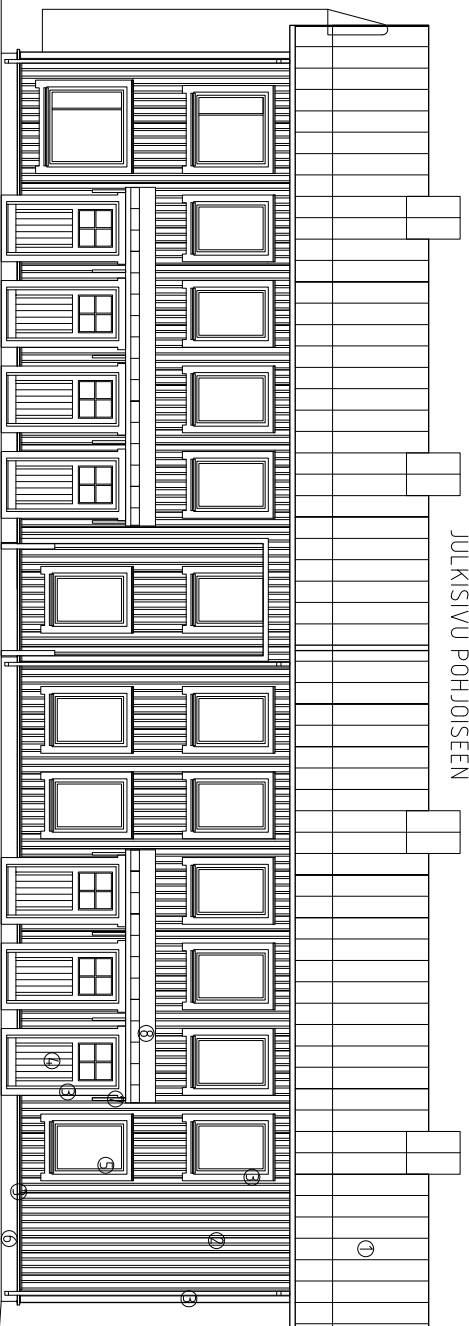
3

Toimenpidesuositukset

Rakennus tulisi pyrkiä säilyttämään. Rakennuksen saa purkaa vain erityisen pakottavasta syystä, eikä sellaiseksi voida katsoa ylläpidon laiminlyöntiä. Muutokset tai laajennukset ovat mahdollisia, mutta ne tulisi tehdä rakennusta kunnioittaen, rakennuksen ja olemassa olevan ympäristön mittakaavaa ja rakennustapaa noudattaen.

Ks. myös kohteen toimenpidesuositukset edellä.

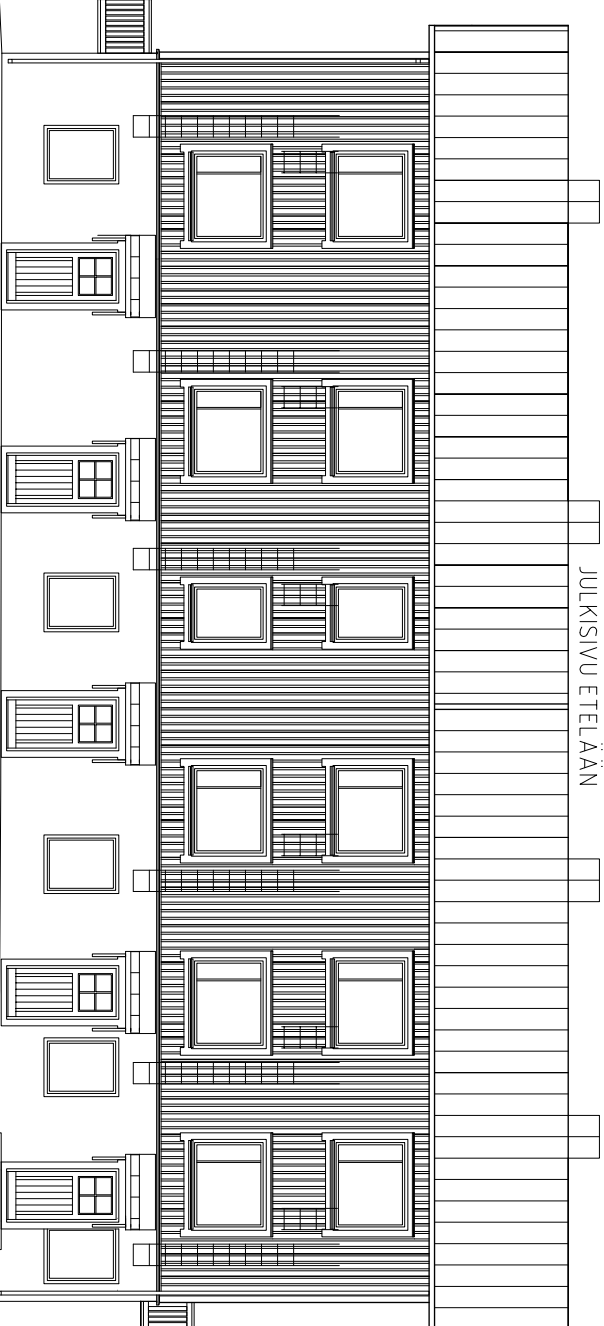
JULKISIVU POHJOISEEN

UUDET PUSET ULKO-OVET VANHOIHIN OYIAUKKOKIIN
MITAT TARKISTETTAVA PAIKANPÄÄLLÄ

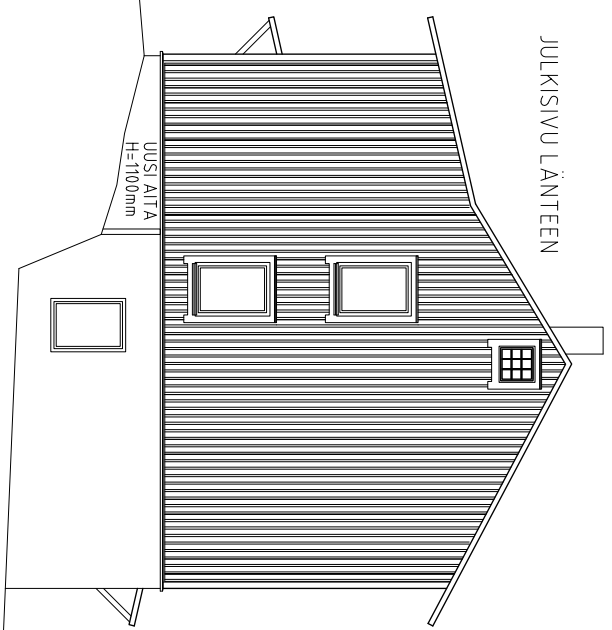
1. VESIKATTO (VANHA)
2. JULKISIVU VERHOUS
3. PELLIAUDAT
4. ULKO-OVET
5. IKKUNAT (VANHA)
6. SOKKELI
7. KATOKSIEN RUNKO
8. KATIOS

JULKISIVU ETELÄÄN

UUDET PUSET ULKO-OVET VANHOIHIN OYIAUKKOKIIN
MITAT TARKISTETTAVA PAIKANPÄÄLLÄ

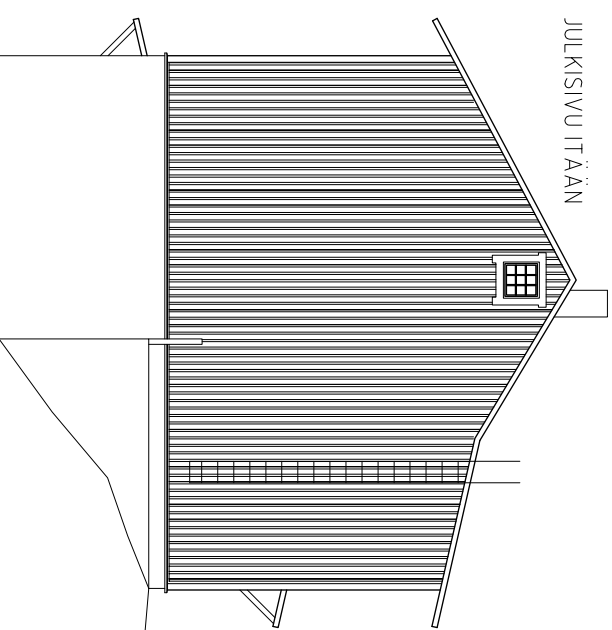
JULKISIVU LÄNTEEN

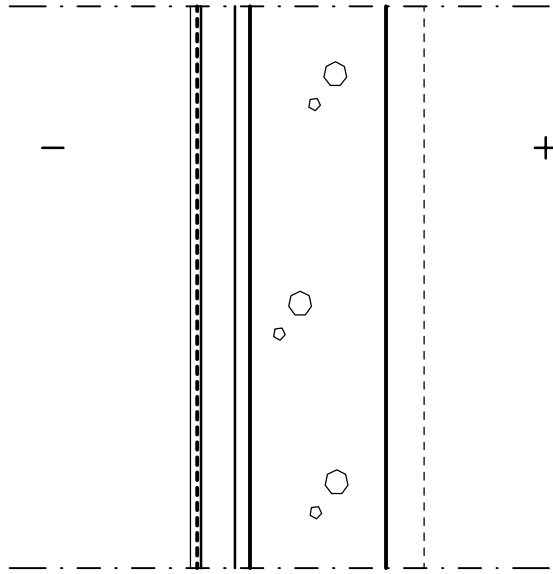
UUSI AITTA
H=1100mm

- RR11 HAVUNVIHREÄ
UULA PELLAVALJYMAALI SÄVY (TIKKURILA) N313
VALKOINEN UULA PELLAVALJYMAALI SÄVY 00
UULA OYMAALI SÄVY 1515 SAVI
VALKOINEN
WEBER VAALLEANHARMAA Y004
VALKOINEN UULA PELLAVALJYMAALI SÄVY 00
RR11 HAVUNVIHREÄ

JULKISIVU ITÄÄN

NYKYINEN ULKOSEINÄRAKENNE LÄNSISIIPPI

MINERIITTILEVY VERHOUS

BITUMIHUOPAKAISTA

PYSTY/VAAKA RIMOITUS LEVYJAON MUKAAN

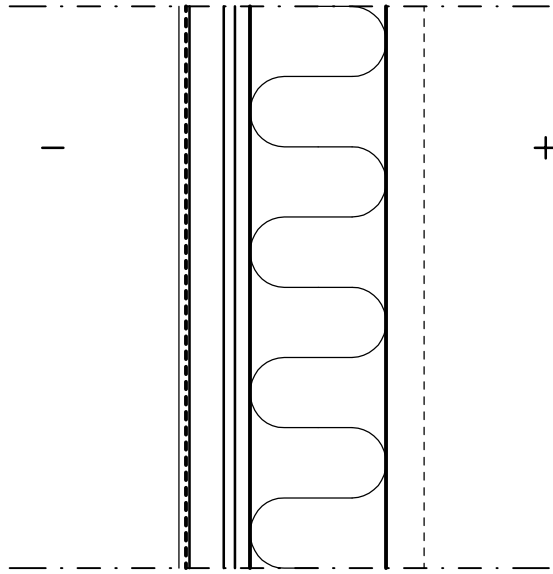
VANHA JULKISIVURAPPAUS

KANTAVA SEINÄRAKENNE PAIKALLA VALETTU TERÄSBETONI

LÄMMÖNERISTYS JA SISÄPUOLINEN VERHOUS HUONEISTOKOHTAISESTI

ULKOSEINÄ VANHA

US 1

NYKYINEN ULKOSEINÄRAKENNE ITÄSIIPI

MINERIITTILEVY VERHOUS

BITUMIHUOPAKAISTA

PYSTY/VAAKA RIMOITUS LEVYJAON MUKAAN

VANHA JULKISIVURAPPAUS

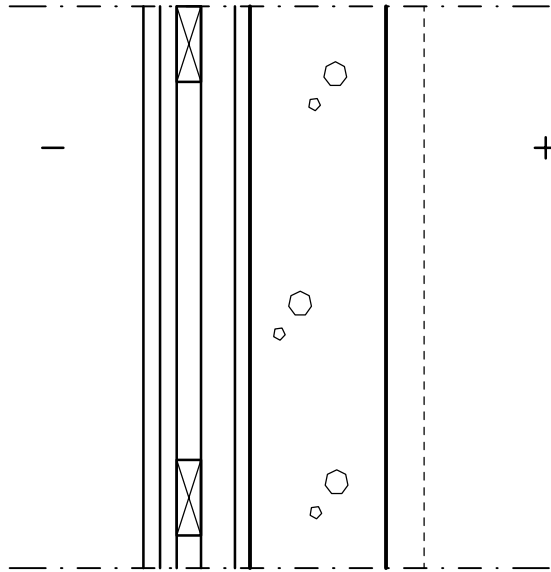
VANHA RAPPAUSLEVY

KANTAVA SEINÄRAKENNE RANKARUNKO RAKENNE+LÄMMÖNERISTE

LISÄLÄMMÖNERISTYS JA SISÄPUOLINEN VERHOUS HUONEISTOKOHTAISESTI

ULKOSEINÄ VANHA

US 2

UUSI ULKOSEINÄRAKENNE LÄNSISIIPPI

RIMALAUDOITUS 22×100+22×50

VAAKAKOOLAUS 32×100 K600

VANHA PYSTY/VAAKA RIMOITUS LEVYJAON MUKAAN

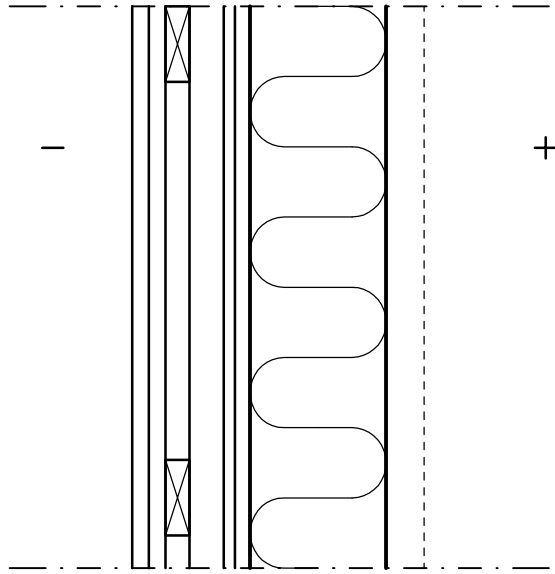
VANHA JULKISIVURAPPAUS

KANTAVA SEINÄRAKENNE PAIKALLA VALETTU TERÄSBETONI

LÄMMÖNERISTYS JA SISÄPUOLINEN VERHOUS HUONEISTOKOHTAISESTI

ULKOSEINÄ UUSI

US 3

UUSI ULKOSEINÄRAKENNE ITÄSIIPPI

RIMALAUDOITUS 22×100+22×50

VAAKAKOOLAUS 32×100 K600

VANHA PYSTY/VAAKA RIMOITUS LEVYJAON MUKAAN

VANHA JULKISIVURAPPAUS

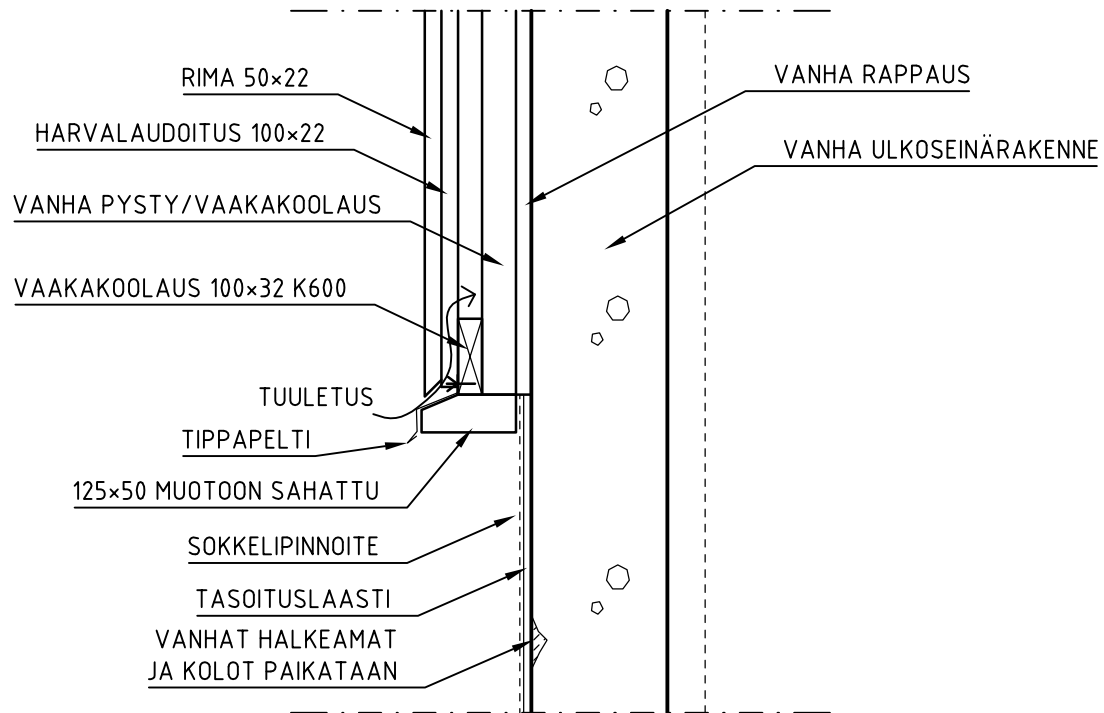
VANHA RAPPAUSLEVY

KANTAVA SEINÄRAKENNE RANKARUNKO RAKENNE+LÄMMÖNERISTE

LISÄLÄMMÖNERISTYS JA SISÄPUOLINEN VERHOUS HUONEISTOKOHTAISESTI

ULKOSEINÄ UUSI

US 4

RAPPAUKSEN JA
 PUUVERHOUKSEN
 RAJAPINTA

DET 1

RIMA 50x22

HARVALAUDOITUS 100x22

VANHA PYSTY/VAAKAKOOLAUS

VAAKAKOOLAUS 100x32 K600

VESIVANERI 12mm

PELTINOSTO MIN. 300mm

RUUKKI CLASSIC C PELTIKATE

RUUDEJAKO PELTILOIMITTAJAN OHJEEN MUKAAN

KATTOKANNATTAJA
50x100 K500

PELLITYS

50x100 KEHÄNÄ YMPÄRI

3x n75x2,8/LIITOS

HARVALAUDOITUS 20x95

VINOPUU 50x100

SIJAUNTI ARK KUVAN MUKAAN

KIINNITYS BMF
KAMPANAULA 4,0
5KPL/LIITOS

KIINNITYS BMF
KAMPANAULA 4,0
4+4KPL/LIITOS

SINKITYY KULMALEVY
83x62x4,0x2,0

BITUMIHUOPA PUUN
JA BETONIN VÄLIIN

KIILA-ANKKURI SORMAT K1000

S-KAK 8/50 Ø 9mm

PORAUSYVYYS 100mm

(VANHAAN PUURUNKOON KIINNITYS NAULOILLA 3n 100x3,4/LIITOS K600)

100x50

SINKITYY KULMALEVY
140x60x4,0x5,0

2x KIILA-ANKKURI SORMAT
S-KAK 8/10 Ø 9mm

PORAUSYVYYS 60mm

(VANHAAN PUURUNKOON KIINNITYS RUUVEILLA
ESIM. 4x WYPO YLEISRUUVI, PZ LIERIÖKANTA L=50mm Ø 5,0)

VANHOJEN RAKENTEIDEN VASTAAVUUS JA KIINNITYSALUSTAN TARTUNTA VARMISTETTAVA PAIKAN PÄÄLLÄ.

SISÄÄNKÄYNNIN KATOS

DET 2

